

Oslo, 24.10. 2022

Innspill Dok 8:271 S (2022-2023).

Oslofjorden trenger en ambisiøs redningsaksjon!

Vi viser til Representantforslag 271 S (2022–2023) fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Sveinung Rotevatn og Ingvild Wetrhus Thorsvik (Dokument 8:271 S (2022–2023)). Representantene foreslår:

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunene gis mulighet til å opprette lokale fiskeforbudssoner.
2. Stortinget ber regjeringen forby bunntåling i Oslofjorden.
3. Stortinget ber regjeringen utrede behovet for sterkere fiskerestriksjoner i Oslofjorden og behovet for større marine verneområder

Naturvernforbundet mener dette er viktige tiltak for Oslofjorden og støtter forslagene. Vi ber Stortinget vedta forslagene slik at regjeringen snarest følger opp med konkrete tiltak for å redde Oslofjorden.

Bakgrunn:

Både mange arter og naturtyper er rødlistet og har vært i sterk tilbakegang de siste tiårene i Oslofjorden. Som oppsummert i Dok 8-forslaget er overfiske og overgjødsling to store utfordringer for økosystem Oslofjorden. Naturvernforbundet vil også minne om at det også er noen flere utfordringer: Nedbygging av strandsonen er en betydelig negativ faktor. Farlige fremmede arter er utfordringer både i sjøen og på holmer og øyer samt på fastlandet langs fjorden. I tillegg kommer de menneskeskapte klimaendringene og med det unaturlig oppvarming av sjøen, som igjen medfører omfattende endringer på livet i fjorden.

Ytterligere begrensinger i fiske samt mer aktivt vern av fjordnaturen er viktige grep som må tas raskest mulig. Vern og bevaring av natur er den beste metoden for å forbedre leveområdene og for å bygge opp igjen sårbare bestander. Større fiskeforbudssoner som også favner flere arter vil være et viktig grep. I tillegg må strengere fiskerestriksjoner innføres, inkludert totalforbud mot bunntåling. Unntak fra fiskeforbud må ikke tillates slik det gjøres i dag.

I januar 2023 ba Naturvernforbundet fiskeriministeren om å beskrive hvordan Stortingets vedtak om kveitefredningen er fulgt opp. Samtidig ba vi om at gjeldende fiskeriatvtale for Skagerrak måtte vurdere flere strakstiltak for å stoppe det pågående rovfisket med bunntåling:

- Lukke muligheten for å lande mye av fiskerisårbar arter fra Skagerrak under «øvrige arter»
- Kreve at skate tatt i norsk sone i Skagerrak landes hele og registreres som riktig art for å unngå tyvfiske, vingekutting og dumping av rødlistearter
- Stenge muligheten for at trålere, både norske og utenlandske, kan lande store mengder torsk innenfor 12 nautiske mil, rett utenfor kysten, så lenge kysttorsken fra svenskegrensa til Agder er fredet

- Stenge kjente gyteområder, marine nasjonalparker og fjorder i Skagerrak for bunntåling

Se hele brevet fra Naturvernforbundet her: [31.1.23-Brev-til-NFD-og-KLD-om-dansk-rovfiske-i-Skagerrak.pdf](https://www.naturvernforbundet.no/31.1.23-Brev-til-NFD-og-KLD-om-dansk-rovfiske-i-Skagerrak.pdf) ([naturvernforbundet.no](https://www.naturvernforbundet.no))

Naturvernforbundets landsstyre vedtok 11. juni 2022 følgende uttalelse:

Vi er inne i FN sitt tiår for naturrestaurering. Oslofjorden, kystområdet fra svenskegrensa til og med Telemark, har historisk vært et produktivt og rikt havområde. Livet i denne fjorden har gitt grunnlag for bosetting, matauk, næringsliv og rekreasjon for flere millioner mennesker. Nå er fisken borte, og trådalger tar over. Fra årtusenskiftet har torskefiskebestandene kollapset. Større fiskeslag forsvant allerede tidligere, og tradisjonelt yrkesfiske og fritidsfiske har dårlige kår. Målet nå må være å gjenopplive fjorden. Naturvernforbundet anslår at kraftfulle tiltak kan gi 10–100 ganger mer fisk enn i dag og ber nå om stopp i tråling og snurpenotfiske, flere nullfiskeområder og grenser for utslipp og avrenning.

Det er to hovedfaktorer som må håndteres for å redde Oslofjorden: overfiske og overgjødning.

Overfiske skjer når man over tid fisker mer enn bestandene vokser. Generelt har Oslofjorden og Skagerrakkysten vært nesten uten fiskeriforvaltning og kvoter fram til nylig. Det samlede fisketrykket har vært så hardt at fjordene og kysten er tømt for torsk, kveite og mange tradisjonelt viktige fiskelag. Stedegne bestander har vært spesielt sårbare. Enkelte fiskemetoder har også bidratt til overfisket gjennom bifangst og spøkelsesfiske.

Overgjødning skjer når vannmiljøet tilføres mer næringssalter og organiske partikler enn økosystemet klarer å håndtere. Fra naturens side vil skjell, svamp og små krepsdyr filtrere og rense fjorden, mens makro- mikroalger og sjøgress vil ta opp, omsette og binde næringssalter til vegetasjon og sjøbunn. Når det derimot slippes ut for mye næringssalter, blir resultatet nedslamming, taredød og dødt bunnvann uten oksygen.

Også flere faktorer bidrar negativt til Oslofjordens helse, blant annet miljøgiftforurensing, klimaendringer, støy, forsøpling, nedbygging og fysiske inngrep – særlig i strandsonen. Det er også mange tegn på at ulike miljøpåvirkninger forsterker hverandre. Uansett vil det være helt avgjørende å etablere nullfiskeområder og stanse avrenning og overgjødning og rense utslipp. Fiskebestander kan da ta seg opp igjen på 10–20 år.

Naturvernforbundet anbefaler derfor målrettede tiltak for å redde Oslofjorden:

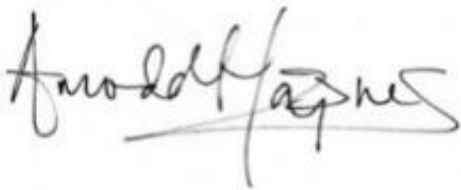
Overfisket må stoppes og bestandene gjenoppbygges gjennom å:

- stoppe tråling og snurpenotfiske i hele Oslofjord-området
- etablere flere nullfiskeområder, slik man allerede har enkelte av for hummer og torsk, og gi kommunene sammen med fagkyndige ansvar for å anvisse 30 prosent av sjøarealene for slikt vern
- kompensere yrkesfiskere for medvirkning til havvern, for spøkelsesredskapsrydding og for kunnskap
- etablere 100 prosent bærekraftige høstingsstrategier for alt fiske utenfor nullfiske-/verneområdene

Overgjødningen må stoppes og fjordvannet restitueres gjennom å:

- redusere avrenningen fra landbruk, gjennom delt gjødsling med nitrogen til korn med 50 prosent ved såing og hele eller deler av resten etter behov tidligst én måned etter såing, samt stoppe høstpløyingen.
- i hvert lokale nedbørsfelt håndheve reglene om vegetasjonssoner langs vassdrag og sjø og aktivt bevare og gjenskape fangdammer, våtmark, bekkeløp, myr, skog og annen naturbasert rensing
- la fjordens tålegrense styre utslippskvoter for kommunalt avløp og andre punktkilder
- ha nullaksept for nye, urensede direkteutslipp som for eksempel fra septik eller oppdrettsmerder

Avslutningsvis vil vi understreke viktigheten av å samordne og igangsette flere virksomme og ambisiøse tiltak samtidig. Fiskerimyndighetene må pålegge alle relevante kommuner å innføre fiskeforbudssoner på relevante arter, siden vi vet at dette har stor og positiv effekt på bestander. Det er viktig å unngå at noen kommuner innfører gode tiltak mens andre ikke gjør noe, da vil vinninga gå opp i spinninga. Derfor er det også avgjørende med overordnet koordinering og pålegg, slik at tiltak settes i verk alle steder der de har dokumentert faglig god virkning.

Arnodd Håpnes
Fagrådgiver naturmangfold
Fagleder Naturvernforbundet